

УДК 336.7:336.76:336.71

JEL Classification: G21, G28, G32, F36

ТАРАСЕНКО І. О.¹, СЕРЕДА О. О.²

ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ ТА ПРОЦЕСИ ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ

DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2025.4.07>

Постановка проблеми. Сучасні зміни банківського сектору України визначає його ключову роль у підтриманні фінансової стабільності та сприянні сталому економічному розвитку. Під впливом глобалізаційних факторів кардинально змінюються функції банків як фінансових посередників та драйверів інвестиційної активності. *Метою статті* є аналіз трансформацій банківського сектору України в умовах глобалізаційних викликів та оцінка його ролі в інвестиційних процесах, визначення ролі цифрових технологій і фінтех-інновацій у формуванні фінансової стабільності та інвестиційної активності. *Предмет дослідження* – процеси структурної трансформації банківського сектору, механізми залучення фінансових ресурсів, участь іноземного капіталу та роль банків у фінансуванні інвестиційної активності в Україні. *Методи, використані в дослідженні:* системний підхід для визначення ключових трансформаційних чинників банківської системи; методи порівняльного аналізу для оцінки структурних змін та динаміки показників розвитку банків; статистичні методи для аналізу капіталізації, активів та кредитного портфеля; узагальнення та класифікація для формування концептуальної моделі участі банків у інвестиційних процесах. *Виклад основного матеріалу.* У статті розглянуто поетапну трансформацію банківського сектору України, зокрема етапи становлення, структурні зміни та консолідацію, а також сучасний період цифровізації та фінтех-інновацій. Проаналізовано вплив глобальних фінансових криз та геоекономічних ризиків на стабільність банків, динаміку капіталізації, концентрацію активів та участь іноземного капіталу. Особлива увага приділена взаємозв'язку ресурсної бази банків і кредитування інвестиційних процесів, а також ролі банків як каталізаторів фінансових потоків у національній економіці. *Практичне значення одержаних результатів* полягає у визначенні шляхів підвищення фінансової стійкості банківського сектору та його ефективності у формуванні довгострокових інвестиційних ресурсів. Встановлено, що сучасні банківські моделі поєднують класичне кредитування з інвестиційною діяльністю, використанням цифрових каналів та фінтех-інновацій, що підвищує ефективність фінансового посередництва, водночас посилюючи потребу у кіберризик-менеджменті та технологічній стійкості. *Висновки дослідження.* Еволюція банківського сектору України відбувалася через послідовні трансформаційні фази під впливом глобальних фінансових процесів та зростання ролі іноземного капіталу. Сучасний етап характеризується переходом до стабілізаційно-адаптивної моделі, де банки виконують роль інструменту макрофінансової стабільності та підтримки інвестиційної активності. Цифровізація та фінтех-інновації підвищують ефективність фінансового посередництва, трансформують структуру інвестиційних потоків і створюють нові ризики, потребують адаптації пруденційного нагляду. Подальший розвиток сектору залежить від здатності забезпечити фінансову стійкість, активізувати кредитування реального сектору та інтегруватися у глобальні ринки.

¹ **Тарасенко Ірина Олексіївна**, д-р екон. наук, професор, завідувачка кафедри фінансів, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна.

Iryna Tarasenko, Doctor of Sciences (Economic), Professor, Head of the Finance Department, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3626-4377>

e-mail: irataras@ukr.net

² **Середа Олена Олександрівна**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів та бізнес-консалтингу, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна.

Sereda Olena, Candidate of Sciences (Economic), Associate Professor, Associate Professor of the Finance and Business consulting Department, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0547-2077>

e-mail: sered1010@gmail.com

[Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Ключові слова:

банківський сектор, трансформація, іноземний капітал, інвестиційні процеси, цифрові технології, фінтех-інновації.

**TRANSFORMATION OF THE BANKING SECTOR IN THE CONTEXT OF
GLOBALIZATION CHALLENGES AND INVESTMENT PROCESSES IN UKRAINE**

Formulation of the problem. Modern changes in the banking sector of Ukraine determine its key role in maintaining financial stability and promoting sustainable economic development. Under the influence of globalization factors, the functions of banks as financial intermediaries and drivers of investment activity are radically changing. *The purpose of the article* is to analyze the transformations of the banking sector of Ukraine in the context of globalization challenges and assess its role in investment processes, determine the role of digital technologies and fintech innovations in the formation of financial stability and investment activity. *The subject of the research* is the processes of structural transformation of the banking sector, mechanisms for attracting financial resources, the participation of foreign capital and the role of banks in financing investment activity in Ukraine. *Methods used in the research:* a systemic approach to identify key transformation factors of the banking system; methods of comparative analysis to assess structural changes and dynamics of bank development indicators; statistical methods for analyzing capitalization, assets and loan portfolio; generalization and classification to form a conceptual model of bank participation in investment processes. *The statement of basic materials.* The article examines the gradual transformation of the banking sector of Ukraine, in particular the stages of formation, structural changes and consolidation, as well as the modern period of digitalization and fintech innovations. The impact of global financial crises and geoeconomic risks on the stability of banks, capitalization dynamics, asset concentration, and the participation of foreign capital is analyzed. Particular attention is paid to the relationship between the resource base of banks and lending investment processes, as well as the role of banks as catalysts of financial flows in the national economy. *The practical significance of the results* obtained lies in identifying ways to increase the financial stability of the banking sector and its effectiveness in the formation of long-term investment resources. It was found that modern banking models combine classical lending with investment activities, the use of digital channels and fintech innovations, which increases the efficiency of financial intermediation, while increasing the need for cyber risk management and technological resilience. *Conclusions of the research.* The evolution of the banking sector of Ukraine took place through successive transformation phases under the influence of global financial processes and the growing role of foreign capital. The current stage is characterized by the transition to a stabilization-adaptive model, where banks play the role of an instrument of macrofinancial stability and support for investment activity. Digitalization and fintech innovations increase the efficiency of financial intermediation, transform the structure of investment flows and create new risks, requiring the adaptation of prudential supervision. Further development of the sector depends on the ability to ensure financial stability, activate lending to the real sector and integrate into global markets.

Keywords:

banking sector, transformation, foreign capital, investment processes, digital technologies, fintech innovations.

Постановка проблеми. Трансформація банківського сектору України сьогодні є ключовим фактором стабільності та розвитку національної економіки. Глобалізаційні виклики, зокрема інтеграція у світові фінансові ринки, підвищена конкуренція з боку транснаціональних фінансових установ, а також нестабільність міжнародних потоків капіталу, змінюють роль банків як фінансових посередників і каталізаторів інвестиційних процесів.

Одночасно внутрішні чинники, такі як структурні дисбаланси, зміни регуляторних підходів, фінансові кризи та процеси цифровізації, визначають нові умови

функціонування банків і формують необхідність адаптації до підвищених ризиків. Банківський сектор виконує подвійні функції - акумуляції фінансових ресурсів та підтримки інвестиційної активності економіки - що робить його центральним елементом забезпечення макроекономічної стабільності та довгострокового економічного зростання. Дослідження трансформацій банківського сектору, аналіз його участі в інвестиційних процесах та оцінка впливу глобалізаційних чинників є актуальним для обґрунтування політики фінансового регулювання та підвищення ефективності функціонування банківської системи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень показує, що стан і проблеми розвитку банківської системи України активно досліджуються вітчизняними науковцями, зокрема: Барна М. Ю., Руцишин Н. М. [1], Гура О. Л., Крижановський О. О. [2], Демчишак Н., Лоїк Р., Лоїк А. [3], Дятлова Ю. В. [4], Коваленко В. В. [5], Нагорний П., Горбатюк О. [6], Руцишин Н. М., Пелех О. Р., Козак А. Р., Криворучко Н. М. [7], Позовна І., Архірейська Н., Панасейко І., Панасейко С., Сердюков К., Єфіменко, А. [8], Сагер Л., Єфіменко А. [9]. Значну увагу приділено ролі та функціям банківської системи, регуляторної політики, аналізу основних індикаторів розвитку банківських систем.

Наукові праці висвітлюють різні підходи до управління фінансовою стійкістю банківської системи, оцінки капіталізації банків, управління кредитним портфелем, можливих сценаріїв розвитку банківської системи. Автори акцентують на значенні участі іноземного капіталу, цифровізації фінансових послуг та впровадження сучасних методів ризик-менеджменту як ключових чинників підвищення ефективності банківського сектору. Попри наявні дослідження, залишаються актуальними питання аналізу трансформацій банківського сектору України в умовах глобалізаційних викликів та оцінка його ролі в інвестиційних процесах.

Метою статті є аналіз трансформацій банківського сектору України в умовах глобалізаційних викликів та оцінка його ролі в інвестиційних процесах, визначення ролі цифрових технологій і фінтех-інновацій у формуванні фінансової стабільності та інвестиційної активності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еволюція банківського сектору України відбувається під безпосереднім впливом процесів фінансової глобалізації, що зумовлюють зростання відкритості національних фінансових ринків, посилення міжнародної конкуренції та інтеграцію у світовий фінансовий простір. Відкритість фінансових ринків проявляється через лібералізацію руху капіталу, уніфікацію регуляторних стандартів, зростання ролі іноземних інвесторів та активізацію транснаціональних фінансових потоків, що суттєво трансформуює функціонування банківських установ.

Структурні зрушення, зміна регуляторних підходів і трансформація ролі банків у фінансово-інвестиційних процесах свідчать про поетапний характер розвитку банківського сектору України. Відмінності у масштабах банківської системи, конфігурації власності, рівні фінансової стійкості та інтеграції у глобальний фінансовий простір дають підстави розглядати її еволюцію як послідовність якісно різних трансформаційних фаз (таблиця 1).

Таблиця 1 – Основні етапи трансформації банківського сектору України

Етап трансформації	Кількість банків	Кількість банків з іноземним капіталом	Кількість банків з 100% іноземним капіталом	Активи банків / ВВП, %
1991–1995	76-229	0-12	1	-
1996–2001	229-152	14-21	7-6	8-23%
2002–2007	152-175	21-47	7-17	30-85%
2008–2013	175-176	47-53	17-22	97-88%
2014–2019	180-77	49-37	17-23	84-38%
2020–дотепер	75-61	35-26	23-19	43-45%

Джерело: узагальнено за [10, 11, 12]

На початкових етапах розвитку банківської системи України (1991–1995, 1996–2001, 2002–2007 рр.) відкритість фінансових ринків стала важливим чинником формування інституційних засад банківництва, залучення іноземного капіталу та розширення спектра банківських послуг. У 1991–1995 рр. кількість банківських установ коливалася в межах 76–229, що відображало фрагментарний характер ринку та відсутність ефективних механізмів регулювання. Участь іно-

земного капіталу на цьому етапі була обмеженою: кількість банків з іноземною участю не перевищувала 12, а лише один банк мав 100% іноземний капітал.

У 1996–2001 рр. відбулося поступове інституційне упорядкування банківського сектору, що супроводжувалося скороченням кількості банків з 229 до 152 та зростанням кількості банків з іноземним капіталом до 21, з яких шість функціонували зі 100% іноземною участю. Водночас співвідношення ак-

тивів банківського сектору до ВВП залишалося низьким (8%-23%), що свідчило про обмежену роль банків у фінансуванні економічного розвитку. Найбільш динамічним у контексті інтеграції у світові фінансові ринки став період 2002–2007 рр., коли кількість банків стабілізувалася на рівні 152–172, а кількість банків з іноземним капіталом зросла з 21 до 47, у тому числі 17 банків зі 100% іноземною участю. У цей період активи банківського сектору зросли з 30% до 85% ВВП, що відображає активізацію інвестиційних процесів, кредитної експансії та впровадження сучасних управлінських практик. Водночас зростання залежності від зовнішніх фінансових ресурсів сформувало передумови для підвищення вразливості банківської системи до глобальних фінансових шоків.

Подальша еволюція банківського сектору України (2008–2013, 2014–2019 рр.) характеризується посиленням структурних дисбалансів та їх подальшим коригуванням у межах регуляторних реформ. У 2008–2013 рр. за відносно стабільної кількості банків (175–176) спостерігалася значне зростання участі іноземного капіталу: кількість банків з іноземною участю становила 47–53, з яких 17–22 мали 100% іноземний капітал. Співвідношення активів банків до ВВП у цей період досягало пікових значень (97–88%), що свідчить про надмірну фінансову експансію та накопичення системних ризиків напередодні та після глобальної фінансової кризи.

Період 2014–2019 рр. став етапом глибокої трансформації та очищення банківського сектору. Кількість банків скоротилася зі 180 до 77, кількість банків з іноземним капіталом — з 49 до 37, тоді як співвідношення активів банків до ВВП знизилося з 84% до 38%. Такі зміни відображають посилення пруденційного нагляду, імплементацію принципів Базельських угод, гармонізацію регуляторної політики з нормами Європейського Союзу та концентрацію активів у системно важливих банках. Зазначені трансформації були спрямовані на підвищення фінансової стійкості сектору та відновлення довіри інвесторів.

Особливого значення в еволюційному розвитку банківського сектору України набули процеси цифровізації та фінансових інновацій (2020 р. – дотепер). У сучасний період банківська система функціонує в умовах

поєднання глобалізаційних, цифрових та геополітичних викликів. Кількість банків скоротилася з 75 до 61, тоді як кількість банків з іноземним капіталом зменшилася з 35 до 26, проте кількість банків зі 100% іноземною участю залишається значною (19–23). Співвідношення активів банківського сектору до ВВП стабілізувалося на рівні 43–45%, що свідчить про відновлення функціональної ролі банків у фінансуванні економіки за умов підвищеної регуляторної жорсткості. У цей період конкуренція з боку міжнародних фінансових інститутів і фінтех-компаній стимулює українські банки до активного впровадження цифрових каналів обслуговування, автоматизації бізнес-процесів та нарощування інвестицій у технологічну інфраструктуру. Це підвищує ефективність банківської діяльності, водночас актуалізуючи потребу у посиленні кіберризик-менеджменту та забезпеченні технологічної стійкості банківського сектору.

Для забезпечення цілісності аналізу та обґрунтування подальших висновків доцільно розглянути динаміку ключових фінансових показників діяльності банківського сектору України у 2019–2024 рр. Саме цей період характеризується поєднанням глобалізаційних викликів, макроекономічної нестабільності та трансформаційних змін у механізмах функціонування банків. Оцінка доходів і витрат, фінансових результатів, показників рентабельності, а також структури капіталу і зобов'язань дозволяє виявити особливості адаптації банківської системи до зовнішніх шоків і змін регуляторного середовища (таблиця 2).

Наведені показники відображають не лінійну, а фазову модель розвитку банківського сектору України у 2019–2024 рр., у якій періоди зростання чергуються з етапами адаптації до екзогенних шоків. Аналіз таблиці дає змогу простежити зміну логіки формування результативності банків — від класичної моделі до моделі стабілізаційної функції.

По-перше, динаміка доходів і витрат свідчить про зміну структури джерел прибутковості. Якщо у 2019–2021 рр. приріст доходів був помірним і супроводжувався відносно контрольованими витратами, то з 2022 р. їх зростання набуває прискореного характеру на тлі різкого розширення витрат.

Таблиця 2 – Динаміка основних показників діяльності банківського сектору України у 2019–2024 рр.

Показник	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025
Доходи, млн грн	243102	250171	273863	357549	446737	507637
Витрати, млн грн	184746	210445	196488	335628	363699	416730
Фінансовий результат, млн грн	58356	39727	77376	21921	83039	90907
Рентабельність активів, %	4,26	2,44	4,09	1,04	3,24	2,94
Рентабельність капіталу, %	33,45	19,22	35,08	9,68	30,33	25,52
Капітал банків, млн грн	199921	209460	255514	215840	2945030	368348
Зобов'язання банків	1293377	1613381	1797718	2135838	2945030	3046573
Кредитний портфель, млн грн	1033430	960597	1065347	1036213	1024678	1138032

Джерело: узагальнено за [10]

Це вказує на перехід банків від орієнтації на комерційну ефективність до виконання функцій фінансової підтримки економіки та держави, що об'єктивно знижує маржинальність, але підвищує системну значущість сектору.

По-друге, фінансовий результат формується в умовах асиметрії між доходами та ризиками. Високі прибутки у 2021 та особливо у 2023–2024 рр. не є наслідком стабільного зростання операційної ефективності, а результатом перерозподілу фінансових потоків, зміни відсоткових ставок та участі банків у фінансуванні дефіциту бюджету. Це підтверджується різким падінням фінансового результату у 2022 р., коли ризики переважили потенціал дохідності.

По-третє, показники рентабельності активів (ROA) і капіталу (ROE) демонструють високу волатильність, що свідчить про нестійкий характер віддачі від ресурсної бази банків. Низькі значення ROA і ROE у 2022 р. фіксують фазу «стресової ефективності», за якої банки зберігали платоспроможність, але фактично не максимізували прибуток. Відновлення цих показників у 2023–2024 рр. відображає не повернення до докризової моделі, а формування нової конфігурації ефективності, заснованої на обмеженому ризику та регуляторній підтримці.

По-четверте, співвідношення капіталу та зобов'язань свідчить про структурну зміну фінансового важеля банківської системи. Зростання зобов'язань упродовж усього періоду супроводжується нерівномірною динамікою капіталу, що вказує на підвищену роль регуляторного капіталу як інструменту

стримування системних ризиків. Банки дедалі більше функціонують у режимі обмеженого мультиплікатора, що знижує потенціал кредитної експансії, але підвищує стійкість сектору.

Загалом результати аналізу дозволяють зробити висновок, що у 2019–2024 рр. банківський сектор України трансформувалася з прибутково-орієнтованої системи у стабілізаційно-адаптивну, у якій фінансова ефективність підпорядковується завданням макроекономічної рівноваги та фінансової безпеки. Внаслідок цієї трансформації зменшується швидка віддача від активів і капіталу, проте формує основу для довгострокової стійкості та інтеграції у глобальний фінансовий простір в умовах підвищеної невизначеності.

Банківський сектор відіграє ключову роль у формуванні та функціонуванні інвестиційних потоків в Україні, виконуючи ролі фінансового посередника та каталізатора економічного розвитку. Основною функцією банків є акумуляція тимчасово вільних коштів суб'єктів економіки та їх трансформація у кредити та інші форми інвестиційного фінансування, що дозволяє підтримувати реальний сектор та стимулювати розвиток інноваційних і капіталомістких галузей (таблиця 3)

Інвестиційні процеси в Україні у 2019–2024 рр. формувалися в умовах високої макроекономічної волатильності, що зумовило зміну ролі банківського сектору як джерела фінансування економічного розвитку.

Таблиця 3 – Взаємозв’язок показників розвитку банківського сектору та інвестиційної активності в Україні у 2019–2024 рр.

Показник	1.01.2020	1.01.2021	1.01.2022	1.01.2023	1.01.2024	1.01.2025
Капітальні інвестиції в економіці	623979	508217	673899	409660	627281	743016
Залучені кошти банків, млн грн, в тому числі:	1101069	1387322	1551690	1882411	2412418	2784291
строкові вклади та кредити інших банків	23912	24235	24948	6457	6763	4271
кошти суб’єктів господарювання	498157	646491	758434	889526	1260156	1497363
кошти фізичних осіб	552115	681892	726898	933240	1083758	1216229
кошти небанківських фінансових установ	26885	34704	41410	53188	61741	66428
Кредитний портфель, млн грн, в тому числі:	1033430	960597	1065347	1036213	1024678	1138032
кредити, що надані органам державної влади	4724	11641	26973	24809	18349	13077
кредити, що надані суб’єктам господарювання	821936	749335	795513	801413	783690	850581
кредити, що надані фізичним особам	206737	199561	242633	209943	222590	274272
кредити, надані небанківським фінансовим установам	33	60	228	48	49	102
Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції, млн грн	539466	791373	829887	1022658	1466474	1693022

Джерело: узагальнено за [10, 13]

Динаміка капітальних інвестицій у національній економіці демонструє нерівномірний характер: після скорочення у 2020 р. та різкого падіння у 2022 р. відбулося відновлення інвестиційної активності у 2023–2024 рр., що збігається з розширенням ресурсної бази банків.

Залучені кошти банків упродовж досліджуваного періоду зросли більш ніж у 2,5 раза, що свідчить про посилення довіри економічних агентів до банківської системи навіть в умовах кризових викликів. Структурний аналіз ресурсної бази показує поступове зростання ролі коштів суб’єктів господарювання та фізичних осіб, які у сукупності формують основу стабільного довгострокового фінансування. Така трансформація ресурсів знижує залежність банків від

міжбанківського ринку та підвищує автономність інвестиційної діяльності сектору.

Динаміка кредитного портфеля банків демонструє непропорційне зростання відносно обсягу залучених коштів. Це свідчить про зміну моделі участі банків у фінансуванні інвестицій: за умов зростання ризиків і невизначеності банки дедалі обережніше підходять до прямого кредитування, особливо корпоративного сектору. Попри збереження провідної ролі кредитів суб’єктам господарювання у кредитному портфелі, їхня частка зростає повільніше, ніж ресурсна база, що обмежує трансмісію заощаджень у реальні інвестиції. Характерною є зміна напрямів використання банківських ресурсів: стійке зростання вкладень у цінні папери й довгострокові фінансові інструменти свідчить про пе-

реорієнтацію банків з класичного кредитування на інвестиції з нижчим ризиком і вищою ліквідністю. У 2019–2024 рр. обсяг таких вкладень зріс більш ніж утричі, що вказує на посилення ролі банків як інституційних інвесторів, насамперед у державні боргові інструменти. Така стратегія дозволяє підтримувати фінансову стійкість сектору, проте водночас зменшує обсяги ресурсів, спрямованих безпосередньо на розвиток реального сектору.

Отже, банківський сектор України виконує подвійну функцію в інвестиційних процесах: з одного боку, він акумулює зростаючі фінансові ресурси та підтримує макрофінансову стабільність, з іншого - демонструє обмежену готовність до активного кредитного фінансування капітальних інвестицій. Така модель є раціональною відповіддю на підвищені геоекономічні та фінансові ризики, проте в довгостроковій перспективі потребує стимулювання інструментів, які сприятимуть трансформації банківських ресурсів у продуктивні інвестиції.

Цифрові технології у сучасному банківському секторі України доцільно

розглядати як інструмент підвищення операційної ефективності та чинник інституційної перебудови фінансового посередництва [3]. У результаті цифрової трансформації змінюється сама логіка взаємодії банків з економічними агентами, що безпосередньо впливає на формування та розподіл інвестиційних ресурсів.

Фінтех-інновації знижують бар'єри доступу до фінансових послуг, трансформуючи процес акумуляції заощаджень із переважно депозитної моделі у гібридні цифрові форми. Автоматизація і використання великих масивів даних у кредитному аналізі дозволяють банкам по-іншому оцінювати інвестиційні ризики, зменшуючи інформаційну асиметрію між кредитором і позичальником. Унаслідок цього інвестиційні рішення дедалі частіше базуються не на формальних показниках платоспроможності, а на поведінкових та транзакційних характеристиках клієнтів. Напрями впливу цифрових технологій та фінтех-інновацій на функціонування банківського сектору й інвестиційні процеси узагальнено в таблиці 4.

Таблиця 4 – Вплив цифрових технологій та фінтех-інновацій на функціонування банківського сектору України

Напрямок цифрової трансформації	Зміст трансформаційних змін	Вплив на інвестиційні процеси
Цифрові канали банківського обслуговування	Перехід до дистанційної взаємодії з клієнтами, зменшення залежності від фізичної присутності	Розширення доступу до фінансових ресурсів, зниження регіональних диспропорцій інвестування
Фінтех-інновації у залученні ресурсів	Формування гібридних цифрових форматів акумуляції заощаджень поряд із депозитною моделлю	Диверсифікація джерел інвестиційних ресурсів та зростання мобільності капіталу
Big Data та аналітика поведінкових даних	Перехід до ризик-орієнтованих моделей оцінювання клієнтів	Зменшення інформаційної асиметрії та підвищення якості інвестиційних рішень
Штучний інтелект та машинне навчання	Автоматизація кредитних та інвестиційних рішень	Прискорення процесів ухвалення інвестиційних рішень
Платіжні фінтех-рішення, open banking	Інтеграція банків у цифрові фінансові екосистеми	Оптимізація руху інвестиційного капіталу
Екосистемна модель банків	Поєднання фінансових, технологічних і сервісних функцій	Переорієнтація від класичного кредитування до комплексного інвестування
Цифровізація управління ризиками	Автоматизація прийняття рішень та швидкість фінансових операцій	Підвищення ефективності розподілу капіталу за одночасного зростання системних ризиків

Джерело: розроблено авторами

Цифровізація в банківському секторі змінює просторову структуру інвестиційних потоків. Завдяки дистанційним каналам фінансування банки отримують можливість залучати ресурси та спрямовувати інвестиції

незалежно від географічного розташування клієнтів. Це послаблює регіональні диспропорції доступу до фінансових ресурсів і створює умови для включення малих еко-

номічних суб'єктів у національні інвестиційні процеси.

Особливістю сучасного етапу трансформації банківського сектору є переорієнтація банків із виключно кредитних операцій на екосистемну модель інвестування, де банки поєднують функції фінансового посередника, технологічного провайдера та управлінця ризиків. Нова модель сприяє диверсифікації джерел доходів, проте водночас підвищує залежність банківської діяльності від стабільності цифрової інфраструктури та якості регуляторного середовища.

Цифрові інновації також формують нові виклики для інвестиційної стабільності. Зростання швидкості фінансових операцій та автоматизованих рішень може посилювати проциклічність фінансових ринків, особливо в умовах кризових шоків. Це актуалізує необхідність розвитку цифрового пруденційного нагляду та інтеграції технологічних ризиків у систему макропруденційного регулювання. Отже, цифрові технології та фінтех-інновації в банківському секторі України підвищують ефективність фінансових операцій та трансформують структурні механізми інвестиційних процесів, змінюючи характер фінансового посередництва та формуючи нову архітектуру взаємодії між банками, державою та реальним сектором економіки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження показало, що еволюція банківського сектору України відбувалася через послідовну зміну трансформаційних фаз, кожна з яких відображала домінуючий вплив глобального фінансового середовища. Початкові етапи характеризувалися інституційним становленням і фрагментацією ринку, тоді як період активної фінансової глобалізації сприяв стрімкому зростанню ролі іноземного капіталу та розширенню інвестиційної функції банків. Водночас саме поглиблення інтеграції у світові фінансові ринки зумовило накопичення системних ризиків, що проявилися під час кризових потрясінь і зумовили необхідність радикального перегляду регуляторної моделі.

Доведено, що сучасний етап розвитку банківського сектору України характеризується переходом від прибутково-орієнтованої до стабілізаційно-адаптивної моделі функціонування. Банки дедалі більше виконують роль інструменту макрофінансової стабільності, а не виключно комерційних посередників.

Аналіз взаємозв'язку банківського сектору з інвестиційними процесами дозволив зробити висновок про наявність структурного розриву між зростанням ресурсної бази банків і динамікою кредитного фінансування реального сектору. За умов підвищеної невизначеності банки демонструють схильність до консервативної інвестиційної поведінки, що проявляється у переорієнтації ресурсів на фінансові інструменти з нижчим ризиком, насамперед державні цінні папери. Така модель є раціональною з погляду збереження стійкості сектору, проте водночас обмежує трансформацію заощаджень у продуктивні капітальні інвестиції.

Цифровізація та фінтех-інновації виступають каталізаторами структурних змін у фінансовому посередництві, підвищують ефективність, розширюють доступ до ресурсів і трансформують просторову структуру інвестиційних потоків. Водночас вони створюють нові технологічні ризики, що потребують адаптації пруденційного нагляду. Банківський сектор України стає багатofункціональною системою, де поєднуються стабілізаційна та інвестиційна ролі. Подальший розвиток залежить від здатності забезпечити фінансову стійкість, активізувати кредитування реального сектору та інтегруватися у глобальний фінансовий простір.

Перелік використаних джерел

1. Барна М. Ю., Рушишин Н. М. Стан і тенденції розвитку банківської системи в контексті структурного реформування національної економіки України. *Наукові горизонти*. 2020. Т. 23, № 12. С. 84-98.
2. Гура О. Л., Крижановський О. О. Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7861> (дата звернення: 12.12.2025).
3. Демчишак Н., Лоїк Р., Лоїк А. Розвиток цифрових технологій у банківській системі України: інновації в кредитуванні, ризики та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-2>.
4. Дятлова Ю. В. Розвиток банківського сектору України в умовах конкурентної інтерналізації: методичний підхід до оцінювання. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. Вип. 16. Т. 1. С. 67-74.
5. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської систе-

ми: методологія і практика : монографія. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. 228 с.

6. Нагорний П., Горбатюк О. Управління кредитним портфелем банку та вплив на його формування суб'єктів господарювання малого і середнього бізнесу. *Трансформаційна економіка*. 2025. № 2 (11). С. 68-73. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-11-11>.

7. Руцишин Н. М., Пелех О. Р., Козак А. Р., Криворучко Н. М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 27-36.

8. Pozovna, I., Arkhireiska N., Panaseyko, I., Panaseyko, S., Serdyukov, K., & Yefimenko, A. Assessment of the connection between the bank's capitalization level and the country's macroeconomic stability. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. №1(54). Рр. 9–22. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4304>

9. Сажер Л., Єфіменко А. Аналіз індикаторів рівня капіталізації банків європейських країн. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-21>.

10. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision> (дата звернення 08.12.2025).

11. Євразійські перспективи розвитку банківських систем : монографія / за заг. ред. О. Костюка М. Лін Г. Омета. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. 157 с.

12. Календар подій у банківській системі за 1994 р. *Вісник національного банку*. 1995. №2. С.13-34.

13. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 12.12.2025).

References

1. Barna, M. Yu., Rushchyshyn, N. M. (2020). State and Trends of the Banking System Development in the Context of Structural Reform of the National Economy of Ukraine. *Scientific horizons*, 23, 12, 84–98.

2. Hura, O. L., Kryzhanovskyi, O. O. (2020). Problems and Prospects of the Banking System Functioning in Ukraine. *Efficient economy*, 5. Retreived from:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7861> (Access date: 12.12.2025).

3. Demchyshak, N., Loik, R and Loik, A. (2024). Development of digital technologies in the banking system of Ukraine: innovations in lending, risks and prospects. *Economy and Society*, 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-2>.

4. Dyatlova, Yu. V. (2019). Development of the Banking Sector of Ukraine under Conditions of Competitive Internationalization: Methodical Approach to Assessment. *Current problems of economic development of the region*, 16, 1, 67–74.

5. Kovalenko, V. V. (2010). Strategic Management of Financial Stability of the Banking System: Methodology and Practice. Sumy: DVNZ “UABS NBU”, 228.

6. Nahorni, P., Horbatiuk, O. (2025). Management of Bank Credit Portfolio and Its Impact on the Formation of Small and Medium Enterprises. *Transformational economy*, 2(11), 68–73. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-1-11>.

7. Rushchyshyn, N. M., Pelekh, O. R., Kozak, A. R. and Kryvoruchko, N. M. (2024). Current State of the Banking System of Ukraine and Prospects for Its Development. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*, 75, 27–36.

8. Pozovna, I., Arkhireiska, N., Panaseyko, I., Panaseyko, S., Serdyukov, K. and Yefimenko, A. (2024). Assessment of the connection between the bank's capitalization level and the country's macroeconomic stability. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(54), 9–22. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4304>

9. Sager, L., Yefimenko, A. (2024). Analysis of Bank Capitalization Indicators in European Countries. *Economy and society*, № 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-21>

10. Official Website of the National Bank of Ukraine. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision> (Access date: 08.12.2025).

11. Kostiuk, O., Lin, M. and Omata, H. (2010). Eurasian Perspectives on the Development of Banking Systems: Monograph. Sumy: DVNZ “UABS NBU”, 157.

12. Calendar of Events in the Banking System for 1994. (1995). *Bulletin of the National Bank*, 2, 13–34.

Стаття надійшла до редакції : 20.09.2025 р.

Стаття прийнята до друку: 27.11.2025 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Тарасенко І.О., Серета О. О. Трансформація банківського сектору в умовах глобалізаційних викликів та процеси інвестування в Україні. *Часопис економічних реформ*. 2025. № 4(60). С. 61–69.

Стаття опублікована : 30.12.2025 р.

